

Od věků nikdo neslyšel, III.

Od věků nikdo neslyšel, k sluchu nikomu neproniklo, oko nespatřilo žádného jiného boha, který by jednal ve prospěch těch, kdo se na něj spoléhají. Hospodine, přicházíš na pomoc všem, kdo s radostí konají dobro a nezapomínají na tebe ve všem, co dělají. (Iz 64, 3–4a)

Lidé se klanějí mnoha bohům: médiím, nákupům, zatajovaným teoriím, fyzické výkonosti, množství každodenních modliteb nebo vlastní svobodomyšlnosti. Jen jediný z nich člověka sám vyhledává, touží po něm, je ochotný se zamilovat zraňující láskou a svěřit se lidskému srdci. Je to Hospodin, Bůh.

1. PŘÍPRAVA A KLÍČOVÉ POJMY

„Pojďme“, řeknou obyvatelé všech národů světa, „vydejme se na Hospodinovu horu do Chrámu Boha Izraele. Tam nás Hospodin naučí vše, abychom mohli žít podle jeho představ a vůle.“ (Iz 2, 3a) A ten Chrám jste vy! (1 Kor 3, 17b)

O čem v těchto dnech rozmlouváte? Co prožíváte?

S čím přicházíte k dnešní bohoslužbě?

Dokážete ze změní různých názorů a svědectví víry rozlišovat a účinně „čerpát“?

Dá se o evangeliu svědčit pouze spořádaným životem?

Jak důvěryhodně svědčí vaše adventní příprava o tajemství Vánoc?

Jak často hledáte odpovědi na *Proč...?* v otázkách víry?

Podle Tóry (Lv 25, 2) má zemědělská půda po šesti dnech obdělávání jeden den odpočívat (hebr. *šabat*). Po šesti letech hospodaření se má země nechat sedmý rok odpočinout (*sabatický* rok; Lv 25, 4). Po 7×7 letech nastává padesátý rok, posvátný šabat, jubilejní rok, **milostivé léto** (Lv 25, 10): izraelští otroci získají svobodu, bezzemci ztracenou půdu (v. 12–13). Po deportaci 10 izraelských kmenů do Asýrie (cca 722 př. K.; 2 Král 17, 1–23) již nikdy nebyl *jubilejní rok* vyhlášen. Mimořádně tak působil Ježíš, který sám sebe chápal jako ohlašovatele *milostivého léta* Páně (Iz 61, 2; Lk 4, 19–21). Z této prorocké tradice katolická církev bere inspiraci pro pravidelné Sváté roky každých 25(sic!) let, naposled v roce 2000. Mimořádný Svátý rok byl vyhlášen v roce 2015, Rok milosrdenství.

V Janově evangeliu je Jan u Jordánu dotazován, zda není *Mesiášem* (přislíbený Izaiášem; Iz 9, 5–6), *Prorokem* (na smrtelné posteli přislíbený Mojžíšem; Dt 18, 15–18) a *Eliášem* (přislíbený Malachiášem; Mal 3, 23–24). Jan všechno důsledně popírá (navzdory svědectví starších evangelistů; Mt 17, 13; Lk 1, 17). Janovi učedníci jej oslavují podobně jako Ježíše: *rabbi* (učiteli, mistře; Jan 3, 26). Sám sebe vnímal jako *svědka* (Jan 1, 15.19.32.34).

V krátké diskuzi si předsedající v hlavě shrne očekávání, touhy a intence účastníků bohoslužby a připraví si vstupní modlitbu podle následujícího mustru:

- Kdo? „Bože, náš Otče...“
Proč? „tvůj Syn se stal člověkem, narodil se jako jeden z nás;“
posíláš nám do života svědky víry, kteří neohrabaně mluví o víře, naději a lásce;“
Co? „ať se nestráníme lidí bezútěšným, osamocených a nedůvěřivých;
ať dokážeme svobodně rozlišovat a varovat se veškeré manipulace;“
Jak? „Skrze Krista, našeho Pána.“

2. LÍTOST NAD HŘÍCHY A MODLITBA

Předsedající začne bohoslužbu znamením kříže:

Ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého.

Delegace z Jeruzaléma přichází na poušť, aby mluvili s Janem. Podrobně zkoumají kým je, ale smyslu jeho působení nerozumějí. Nechtějí mu rozumět. Jen pokynou hlavou a jdou domů. Znají jeho svědectví, ale nepřijímají je. *Toho, který měl přijít po Janovi*^{Jan 1, 27} budou chtít při první příležitosti zatknout.^{Jan 7, 32} Jak jsme na tom s důvěrou k druhým lidem my? Svědectví našeho křesťanského života o Bohu bývá často matoucí...

Následuje chvíle ticha.

V rámci úkonu kajičnosti je možné si obvyklým způsobem umýt ruce a pronášet u toho slova žalmu 51, 4 „Smyj ze mě, Bože, mou nepravost a očisť mě od hříchu.“

V: Jsi světlem, které osvěcuje temnoty světa, Pane:

smiluj se nad námi.

O: Pane, smiluj se nad námi.

V: Zbavuješ nás okovů hříchu a učíš nás svobodě, Kriste:

smiluj se nad námi.

O: Kriste, smiluj se nad námi.

V: Často ztrácíme čas zbytečnostmi a nevnímáme dění kolem nás, Pane:

smiluj se nad námi.

O: Pane, smiluj se nad námi.

V: Smiluj se nad námi, všemohoucí Bože,
odpusť nám hříchy a doved' nás do života věčného.

O: Amen.

Zde následuje **modlitba**, která shrne očekávání, touhy a intence účastníků bohoslužby.

3. NASLOUCHÁNÍ PÍSMU

*Kdo dokáže porozumět záměrům Hospodina nebo mu dokonce udílet své rady?
S kým se Hospodin radil, aby nabyl moudrosti, a kdo ho naučil spravedlivě
jednat? Kdo mu předal své poznání nebo mu ukázal cestu k porozumění?
(Iz 40, 13–14)*

Od východu přichází k troskám Jeruzaléma karavana navrátilců. Své okovy nechali v předaleké Babylonii a nyní jsou svobodní! SVOBODNÍ! Izaiáš je ohlašovatelem veliké naděje: návrat domů, znovuosídlení země, setkání exulantů s těmi, kteří zůstali, obnovení jednoty národa, volba nového krále, znovuvybudování Jeruzaléma, vystavění Chrámu, obnova náboženského kultu. Je spousta úkolů a ani jeden z nich není tak snadný, jak lehcí o tom Izaiáš zpívá. Duch Hospodinův je však s ním i s celým Jeruzalémem. Po předlouhé zimě bez života propuká na Siónu *Jeruzalémské jaro*...

(I – Izaiáš; J – Jeruzalém)

Úryvek z knihy proroka Izaiáše.

61, 1–2a.10–11 (Šrámek+jäg)

Poslání proroka: 61, 1–2a

I Duch Páně, duch Hospodinův, je se mnou,
Hospodin mě pomazal
a vyslal, abych ubitým přinesl zvěst o radosti,
ošetřil srdce nalomená,
vykřikl na zajatce, že vysvobození přišlo
a chvíle svobody těm, kdo úpí v žalářích,
vyhlásil Hospodinovo léto, jež přináší milost.

Nový Jeruzalém: 61, 10–11

J „Mám upřímnou radost ze svého Hospodina,
duše má propuká v jásot nad Bohem mým,
který mě oděl rouchem své spásy,

přehazuje mi plášť spravedlnosti –
– jak ženich, který si korunu svatební na čelo klade,
a jako nevěsta, která se kráší skvosty.
Jako země, jež dává rostlinám rašit,
a jako sad, v němž vychází setba,
tak Pán, Hospodin, dá vyrůst spravedlnosti
a slávě před celým světem.“

– Slyšeli jsme slovo Boží.

Janův Jan vydává svědectví. Je Izaiášovým *Hlasem*, který dosvědčuje a odpovídá. Výslechu od představitelů Jeruzaléma se nebojí. Improvizovaná vyšetřující komise s kněžími a chrámovými služebníky má ověřit, jaké že události je Jan svědkem. Výslech a podání svědecké výpovědi je ostatně osudem všech Kristových následovníků: „Kdo jsi?“ „Proč to děláš?“ „Jak zní tvoje odpověď?“ „Proč mlčíš?“^{Jan 19, 9}

(J – Jan; Ž – Židé; E – evangelista)

Úryvek evangelia podle Jana.

1, 1–8 (BOG+jäg)

Prolog: 1, 6–8

E Byl člověk poslaný od Boha, jmenoval se Jan.
Přišel jako svědek, aby svědčil o světle,
aby všichni uvěřili skrze něho.
On sám nebyl tím světlem,
měl jen svědčit o tom světle.

Jan ohlašuje Mesiáše: 1, 19–28

E A toto je Janovo svědectví, když k němu Židé z Jeruzaléma poslali kněze a levity, aby se ho otázali: „Kdo jsi?“ Vyznal to a nezapřel.

J „Já nejsem Mesiáš.“

Ž „Co tedy jsi? Eliáš?“

J „Nejsem.“

Ž „Jsi ten Prorok?“

J „Ne.“

Ž „Kdo jsi? Ať můžeme dát odpověď těm, kdo nás poslali.
Co říkáš sám o sobě?“

J „Já jsem *hlas volajícího na poušti: Vyrovnajte cesty Pánu, jak řekl prorok Izaiáš.*“^{Iz 40, 3}

E Ti poslaní byli z farizeů.

Ž „Proč tedy křtíš, když nejsi ani Mesiáš, ani Eliáš, ani ten Prorok?“

J „Já křtím vodou. Mezi vámi stojí ten, koho vy neznáte; ten, který má přijít po mně; jemu nejsem hoden rozvázat řemínek u sandálů.“

E To se stalo v Betánii na druhé straně Jordánu, kde Jan křtil.

– Slyšeli jsme slovo Boží.

Za Janem přichází delegace z Jeruzaléma. Nestojí před nimi žádný podivín ve velbloudí kůži, ani profesionální kajícíník, ani teatrální asketa s velkými gesty (evangelisté se v tomto skutečně neschodnou, např. Lk 3, 7–9). Setkávají se s kultivovaným mužem, který je ochotný stanout před jejich improvizovanou výslechovou skupinou. „Nejsem Mesiáš. Nejsem Eliáš. Nejsem ohlášený Prorok. Nezapadám do vašich škatulek.“ Odpovídá jasně a pravdivě. „Kdo jsi?“ „Jsem volající hlas.“ Jan v tomto vyprávění není člověkem s osobním příběhem a strukturovaným životopisem. Z ničeho nic, bez zvláštního počátku, vstupuje do lidských dějin. *Je a volá* (ostatně i Hospodin je prostě *Jsoucí, Působící*; Ex 3, 14). Evangelní vypravěč očividně nechtěl, abychom se příliš soustředili na Jana. Chce strhnout naši pozornost jen a pouze na jeho *svědectví*. Cokoli Jan v budoucnu řekne nebo udělá, má důsledně ukazovat na Ježíše (Jan 1, 29–37; 3, 27–36). „To je Boží Syn!“ (Jan 1, 34).

Jan Janovo působení přirovnává v Prologu ke *svědectví o světle*. Je to trefný příklad. V temnotě se světlo špatně popisuje. Zní sice hlas, lidé mu naslouchají, ale chybí cokoli představitelného. Rozžatá svíce ozáří obličej toho, kdo u ní stojí. Diváci mohou sledovat ty jemné kontury obličeje, prohlížet jeho tvář, oděv, postoj, gesta i mimiku. Kněží a chrámoví služebníci jsou možná zaujatí postavou Jana, napůl ponořeného do řeky Jordánu, ale slyší poněkud abstraktní odpověď: „mě si nevsímejte, vyhlížejte to světlo“. Světlo, které odhaluje, co je v člověku. Světlo, které rozehrává barvy tam, kde dosud byla temnota. Světlo, které během temné noci dává pocit bezpečí na cestě. Radost Jeruzaléma, o které zpívá Izaiáš, se podle Jana blíží. Tak jako se v hlině, která je po zimě nudná a fádni, objevují první výhonky svěží zeleně a zemědělec pozná: „Jaro je tady!“ (Iz 61, 11), tak jako se na temné obloze

objeví první paprsky slunce a noční hlídka s úlevou vydechne „Nastává nový den!“ (Žalm 130, 6–7; Mal 3, 20), Jan dosvědčuje to, k čemu byl povolán: *Pán přichází*. Nepotřebuje na sebe strhávat pozornost. Jen využívá svůj *hlas*, aby probral nepozorného hospodáře nebo spící strážce. Jaro se blíží. Vychází slunce nového dne.

Kdo chce druhým svědčit o *světle*, sám u něho potřebuje stát. Stává se viditelný ostatním lidem a jeho důvěryhodnost roste (jen konspirátoři si v temnotě tak rádi vyprávějí o něčem, co není vidět). Jsme povoláni svědčit o světle své křestní svíce. „Jsme dětmi světla.“ (1 Sol 5, 5). Nabízíme projekční plochu „Světlu světa“ (Jan 8, 12). Teprve na výsluní tohoto světla (víry) je vidět naše jedinečnost a neopakovatelnost. A pozorný divák zahlédne i zcela autentickou křehkost a neuměteltví. A je to rozhodně dobře. Různé výrůstky, rýhy, pahýly našeho náboženského života tomu všemu přeci přidávají na plasticitě a lidské důvěryhodnosti. Apoštol Pavel by mohl vyprávět a rozhodně si s tím hlavu nelámá. „Chci se chlubit svými slabostmi!“ (2 Kor 12, 9) Proč? Protože pak bude všem zjevné, že Pavel svých výsledků nedosáhl na základě vlastní preciznosti a výmluvnosti. Pavlovy úzkosti a bolesti (srov. v. 10) tak přesvědčivě svědčí o Božím Duchu, který sám je hybatelem celého hlásání evangelia. Jan v judské poušti na tom nebyl o tolik jinak.

Jako křesťané jsme povoláni svědčit o Kristu (Mt 28, 18–20). Někteří při tom zůstávají věrni vlastnímu přesvědčení, že je lepší mlčet, zůstat v pološeru, a svědectví nechat na perfektně vzdělaných a připravených jedincích. Zvláštní postoj. Prvními svědky víry nám jsou přeci rodiče, a to včetně své neznalosti Katechismu, biblických výkladů, transsubstanciac eucharistie, nedostatku času na četbu, růženc, posty, breviář, pravidelné bohoslužby v kostele, charitativní a spolkovou činnost, brigády... Svým dětem nejsou svědky náboženského aktivismu, ale toho, **komu ve světle víry důvěřují** (ono je to ostatně na jejich životě vidět...) Jako svědci o Kristu se těžko můžeme vyhnout otázkám: „Kdo jsi?“ a „Proč to děláš?“ (jsou to ostatně ty nejlepší a nejučinnější otázky našeho křesťanství a chrání nás před zneužíváním). Jan kdysi odpovídal precizně. My se většinou zadrhneme. Jistě. Jsou i tací, kteří v takové chvíli raději mlží a Ducha Hospodinova nechávají vznášet se někde nad vodami (srov. Iz 61, 1; Gn 1, 2). Přesto bychom měli mít na paměti, že i to autentické koktání a hledání správných slov má svůj smysl. Vždyť osobní *svědectví*, které vychází ze srdce, se dokáže nejen upřímně radovat (Iz 61, 10), ale i těšit se z druhých.

4. ODPOVĚĎ PÍSMU

Ty, co tápali v mrákotách, povedu cestou, kterou nikdy nepoznali. Temnotu kolem nich proměním v jasné světlo a vyrovnám všechny překážky na cestě. To všechno vykonám a nikdy je neopustím. (Iz 42, 16)

Náš křest i každá obnova křestního vyznání začíná vydáním veřejného svědectví o živoucím Bohu, Trojjediném a Milosrdném. Nelze jinak. Se

světlem víry (potažmo křestní svíce) se dostáváme před oči těm, kteří stojí opodál v *zemi stínů*. Jer 17, 13

Vyznejme víru, ve které jsme pokřtěni:

Apoštolské vyznání víry

Věřím v Boha, Otce všemohoucího,
Stvořitele nebe i země.

I v Ježíše Krista, Syna jeho jediného, Pána našeho;
jenž se počal z Ducha Svatého,
narodil se z Marie Panny,
trpěl pod Ponciem Pilátem,
ukřižován umřel i pohřben jest;
sestoupil do pekel,
třetího dne vstal z mrtvých;
vstoupil na nebesa,
sedí po pravici Boha, Otce všemohoucího;
odtud přijde soudit živé i mrtvé.

Věřím v Ducha Svatého,
svatou církev obecnou,
společenství svatých,
odpuštění hříchů,
vzkříšení těla a život věčný.

Amen.

Modlitba věřících

Apoštol Pavel nás vybízí, abychom se ve shromáždění věřících obraceli k Bohu prosbami, přímluvami i díky.

Určitě ho máme i za co chválit. (srov. 1 Tim 2, 1–2; Zj 7, 12)

Doporučuji v návaznosti na slyšené Boží slovo ve společném rozhovoru zformulovat 2× chvály, 2× díky, 2× prosby a 2× přímluvy. Až se budou jednotlivá zvolání pronášet, jako odpověď lidu lze použít „**Přijď, Pane Ježíši!**“

Snad je moudré vzpomenout i na nemocné a na lidi v karanténě, na ty, kdo jsou v první linii boje s epidemií, za zdravotníky, policisty, vojáky, hasiče a na všechny, kteří svou službou

a nezištnou pomocí nesou riziko nákazy. Pamětliví můžeme být i na děti, studenty, jejich sebedisciplínu k učení v této době, a inspiraci k vlastnímu rozvoji.

5. MODLITBA PÁNĚ

„Jsem Panovník Hospodin, který vyvádí Izraelce z vyhnanství, a prohlašuji, že kromě těch, které už jsem shromáždil, přivedu ještě mnoho dalších.“ (Iz 56, 8)

Otče náš, jenž jsi na nebesích,
posvět se jméno tvé.
Přijď království tvé.
Buď vůle tvá jako v nebi, tak i na zemi.
Chléb náš vezdejší dej nám dnes.
A odpusť nám naše viny,
jako i my odpouštíme našim viníkům.
A neuveď nás v pokušení,
ale zbav nás od zlého.
(Neboť tvé je království i moc i sláva navěky.)
Amen.

6. DOBROŘEČENÍ

Povzbuzení autora listu Židům: (Žid 10, 32a.35–38a; B21+jäg)

„Rozpomeňte se na dny, kdy jste uvěřili a dostalo se vám světla...
Nezbavujte se své radostné důvěry, která přinese velkou odměnu.
Vyzbrojte se trpělivostí, abyste vykonali Boží vůli a dosáhli toho, co vám bylo slíbeno. *Ještě malou chvíli a ten, který se blíží, přijde a nebude otálet. Spravedlivý bude žít z víry.* ^{Abk 2, 3–4}“

Účastníci se žehnají znamením kříže:

- V:** Dej nám, Bože, své požehnání,
chraň nás všeho zlého a doveď nás do života věčného.
- O:** Amen.

V: Dobrořečme Pánu.

O: Bohu díky.

V ideálním světě by nyní následovalo slavnostní pohoštění.

*Všemocný Hospodin připraví na své hoře bohatou hostinu pro všechny národy
a předloží jim nejlepší nápoje a vybraná jídla. (Iz 25, 6)*